స్వార్థపరుడు

వకీలు విజయ రాఘవరావుగారి ఇంట్లోకి మధ్యాన్నం పది పదకొండు గంటల ప్రాంతంలో ఆ కుర్రాడు ప్రవేశించాడు. అతనికి దాదాపు పదిహేడేళ్ళుంటాయి. ఎర్రగా ముచ్చటగా ఉన్నా అతని చినిగిన చొక్కా, లాగూ, వైఖరీ, మొహంలో దైన్యమూ అతని లేనితనాన్ని నిరూపిస్తున్నాయి. బెరుకు బెరుకుగా ఆ కుర్రాడు, విజయరాఘవ రావుగారి ఆఫీసు రూంలోకి వెళ్ళి గడప దగ్గరగా నిలబడ్డాడు. ఆ వేళ ఆదివారం. ప్లీడరుగారు ఆఫీసు గదిలో భోంచేసి తాంబూలం నములుతూ కూర్చుని పేపరు చదువుకుంటున్నారు. కాళ్ళ చప్పుడుకు తలెత్తి చూశారు ఆయన. కుర్రాడు బహు నమ్రతగా చేతులు నలుపుతూ నిలబడ్డాడు. ఏమడగాలని అనుకున్నాడోగాని మాట తెమలక తాత్సారం చేస్తూన్నాడు. ప్లీడరుగారు పేపరు ఈజీచైర్ అవతలగా పడేసి సరిగ్గా కూచొని, ''ఏం పని నాయనా?'' అని చాలా నెమ్మదిగా కనుక్కున్నారు. కుర్రాడికి ఇంకా మాట తెమల్లేదు. కాని ఒక అడుగు ముందుకేసి, కాస్తంత ధైర్యం కూడగట్టుకుని, లా పుస్తకాల వేపు చూస్తూ ''మరండే, నేను ఇక్కడ చదువుకుంటున్నానండి...'' అని నీళ్ళు నమిలాడు. ప్లీడరు గారి వైఖరిలో ఏదో రకమైన ఇంట్రస్టు వొచ్చింది: ''చెప్పు ఫరవాలేదు'' అన్నారు, కూర్చో అందామనుకుంటూనే ఎంచేతో అనలేదు. కుర్రాడికి ఇప్పటికీ ప్లీడరుగారి మొహంలోకి చూసే ధైర్యం రాలేదు. మెల్లిగా మాట తెముల్చుకుని, ''అన్ని వారాలూ కుదిరినైయండి - ఆదివారం కుదరలేదు...'' అనగలిగాడు. ఆ పైమాట దేనికి అనటం? ప్లీడరు గారు కుర్రాడ్ని పైనించి కిందిదాకా బాగా పరకాయించి చూశారు. అతని అవస్థ గ్రహించుకుని ''భయపడకోయ్. ఏం చదువుతున్నా వేమిటి?'' అని దయగా అడిగారు. కుర్రాడి వైఖరిలో కూడా కొంచెం మార్పు స్ఫురించింది. ఎండలో వచ్చిన అలసటా, మరోవంక ఆకలీ అతనిలో నీరసాన్ని కల్పించినై కాబోలు, నుంచున్న వాడల్లా నేలమీద చతికిలబడి కూర్చుని ''మరేనండి ఫిప్తుఫారం చదువుతున్నాను'' అన్నాడు. విజయరాఘవరావుగారు ' ఆదివారం భోజనం కావాలంటున్నావా? దానికేం, అట్లాగే కాని, నీ పేరేమిటి నాయనా?' అని ఇంకా దయగా ప్రశ్నించారు.

కుర్రాడు నమ్రత ఉట్టిపడుతున్నట్టు ''ప్రకాశరావు అంటారండి'' అన్నాడు.

ప్లీడరు గారు ఏదో జ్ఞాపకం తెచ్చుకునే ప్రయత్నంలో రెండు నిమిషాలు పరాకుగా దిక్కులు చూసి ''ఇంతకీ ఈ పూట భోంచేశావా? లేకపోతే పద, స్నానం చేసి భోంచేద్దువు గాని'' అన్నారు. ఈ మాట అనేసి ''సుబ్రహ్మణ్యం'' అని కేకేశారు. అవతల గదిలో కేసు కట్టలు చూస్తున్న గుమాస్తా సుబ్రహ్మణ్యం గబగబ లేచి వచ్చి పిల్చారండీ?'' అని అడిగాడు. అవునన్నట్టు తలూపి ప్లీడరు గారు కుర్రాణ్ని గుమస్తాకి చూపి ''ఈ అబ్బాయికి అన్నం పెట్టమను'' అన్నారు. తన పది హేనేళ్ళ

సర్వీసులోనూ ప్లీడరుగారి వద్ద ఇట్టి ఔదార్యాన్ని ఎన్నడూ ఎరగని గుమాస్తా లోలోపల ఆశ్చర్యపడుతూ ''రా రా అబ్బాయి'' అని కుర్రాణ్ణి తనవెంట తీసుకెళ్ళాడు.

2

విజయరాఘవరావు గారికి నెలకి ఐదారు వందల రూపాయల ప్రాక్టీసున్నది. పిత్రార్జితం ఇరవై ఎకరాల పొలం. రెండిళ్ళూ ఉన్నాయి. కొడుకు మద్రాసులో 'లా' చదువుతున్నాడు. ఆయనకి ఇహలోకంలో సమస్య లంటూ లేవనే భావించవచ్చు. కాని కూతురు పద్మావతి ఆయనకి పెద్ద సమస్య. అందులోనూ, రెండుకాళ్ళూ పుటక నుంచి చచ్చుపడి సన్నగా, నడవలేక దేకుతూన్న కూతురు విజయ రాఘవరావుగారికి మానసికంగా ఆవేదననీ తీరని సమస్యల్నీ రేపటంలో ఆశ్చర్యం లేదు. ఆ అమ్మాయికి ఇంతకన్న వేరే ఏ లోపమూ లేదు. తండ్రి ఆమెకు చదువు ఇంటి దగ్గిరనే చెప్పిస్తున్నాడు. హార్మనీమీద సంగీతం కూడా చెప్పిస్తున్నాడు. గొంతు రమ్యంగా ఉంటుంది. ఆ కాళ్ళు తప్ప ఆమె సౌందర్యవతేనని చెప్పుకోవాలి. కాని, విజయ రాఘవరావు గారి మనసు ఎక్కడబాధపడ్డదీ అంటే ఆమె భవిష్యత్తు ఏమిటా అని. ఈ సమస్య తండ్రి కన్న తల్లికి ఎక్కువగా వుండటం సహజం గదా! ఆమె అనేక సందర్భాల్లో భర్తతో కూతురు విషయం చర్చిస్తూ వుండేది. వారాల అబ్బాయి వొచ్చిన రాత్రికూడా ఇదే చర్చసాగింది. వంటింట్లో ప్లీడరు గారు భోం చేస్తూన్న కూతురువైపు చూసి నిట్టూర్చి ''ఎంత డబ్బుంటే ఏం లాభం ఏమిటి?'' అనుకుంటూ అన్నం తినసాగారు. తల్లి వడ్డన ఆపి భర్త మొహంలోకి చూస్తూ ''ఏమండీ! నేను పోరటమేనా మీ రేమన్నా ఆలోచిస్తున్నారా?'' అన్నది.

''నేనేనా అంత ఖాళీగా కూర్చున్నది? ఆ దిగులు నీ కేనన్నట్టు మాట్లాడుతావేమే!'' అన్నాడు ప్లీడరు గారు.

భార్య కూతురికి మజ్జిగ వడ్డిస్తూ ''నా తల్లిని దేవుడు దయతలచలేదు గాని....'' అన్నది గద్గదంగా.

కూతురు - తల్లిని, తండ్రిని అర్థం చేసుకునే ప్రయత్నంలో ఇది వరదాకా మౌనంగా వూరుకున్నదల్లా కాస్త ధైర్యం చేసి ''ఏమిటి నాన్నా?'' అన్నది ఇంకేదో అనబోయి అనలేక. తండ్రి కూతురు వీపు ప్రేమతో సవరించి, ''ఏముందమ్మా! నీకెందుకు ఆ గొడవ? అన్నం తిని పడుకోపో'' అన్నారు. తల్లి కూడా ఆ మాటే అన్నది. కాని పద్మకి కాస్తో కూస్తో జ్ఞానం వుండటం వల్ల అమ్మా నాన్నా పడే ఆవేదన అర్థం చేసుకుని వాళ్ళ కా బాధ ఎందుకా అని ప్రశ్నించుకున్నట్టున్నది. ఆమె తండ్రివైపు జిజ్ఞాసాపూర్వకంగా దృష్టిసారించి, ''నాన్నా! నా పెళ్లి సంగతేనా నువ్వు మాట్లాడుతున్నది?'' అని అడిగింది, కొంచెం సిగ్గుపడ్డప్పటికి ధైర్యం చేసి, విజయరాఘవరావు ''అవును తల్లీ!'' అన్నారు. పదిహేనేళ్ళ ప్రాయంలో ఉండి చదువుకుంటూ కాస్త ప్రపంచజ్ఞానం సంపాయించిన కూతురుకి ఇక ఈ విషయం చెప్పకపోవడం సమంజసం కాదని ఆయన ఊహించుకున్నారు.

''నాన్నా! నాకు పెళ్ళి కావల్సిందేనా?'' అన్నది కూతురు ఏదో ఉద్దేశాన్ని ధృఢపరచుకుంటూ.

తల్లి మందలింపు చూపు పెట్టి ''అవేం మాటలే అమ్మాయి. ఊరుకో, తెలిసీ తెలియని మాటలు మాట్లాడకు'' అన్నది.

తండ్రి మాత్రం ఇట్లా మందలించలేదు. ఆశ్చర్యంతో కూతురు వంక తిరిగి ''అదేమిటమ్మా అట్లా అంటావు. పెళ్లి వద్దంటున్నావేం?'' అన్నాడు.

కూతురు - తండ్రి తనను అర్థం చేసుకోగలడని గట్టిగా విశ్వసించి ''నాన్నా! నేను ఈ కుంటి బతుకు ఈ ఇంట్లోనే వెళ్ళబోస్తాను. ఎవరికో ఇచ్చి పెళ్ళి చేసి నా బతుకు ఇంకా ఎగతాళిపాలు చెయ్యడం ఎందుకు నాన్నా? అన్నయ్యకి మల్లేనేనూ వుంటాను. నీకు బరువా నాన్నా?'' అని అడిగింది. గొంతు కొంచెం బొంగురుబోతూ కళ్ళవెంట కాస్త తడి కనపడ్డది. తల్లి కూతురు మాటలకి గందరగోళ పడుతుంగానే వాచాలత్వానికి పేరుబడ్డ వకీలు గాబట్టి తండ్రి కూతుర్ని సముదాయించి ''అమ్మా? నువ్వనేమాట నిజమే గాని, నీకు ముందాలోచన తోచలేదమ్మా - మేము కళ్ళు మూసిం తర్వాత నీకీ యింటి పరిస్థితి ఎట్లా ఉండబోతుందో ఎవరు చెప్పగలరు? నీ వదిన మంచిదేనని నమ్మడం ఎట్లా గమ్మా? నీ వాడంటూ ఒక భర్త ఉంటే అతనికి తప్పదు. చూడు! డబ్బుందిగదా అంటావా? డబ్బుతోనే జీవితాన్ని సరిపెట్టుకోగలవూ? మనిషి ఆసరా ఉండనక్కర్లేదా? చెప్పుతల్లీ!'' అన్నాడు. ఇన్నిమాటలూ చెబుతున్నాడేగాని ఆయనలో తనకూతురికి అసలు వరుడు దొరుకుతాడా అనే సంశయం ప్రబలంగా బాధిస్తోంది. తను సగం ఆస్తి రాసిస్తానన్నా సాటి వాళ్ళెవరూ ఈ వివాహానికి అంగీకరించరు. భోజనాలు ముగించి అందరూ లేచారు. వారాల కుర్రాడు వరండాలో దీపాల క్రీనీడలో నిలబడి వున్నాడు- భోజనానికి కాబోలు పద్మతల్లి రుక్మిణమ్మ ''ప్రకాశం! రా'' అని పిలిచింది. ప్లీడరు గారు అటునించిపోతూ, ప్రకాశాన్ని మరొక్కసారి పరీక్షగా చూస్తూ వెళ్ళిపోయినారు. పద్మ ఆ రాత్రల్లా ఇదే సంగతి ఆలోచిస్తూ నిద్రపోయింది.

★ ★ ★

ప్రకాశం ప్లీడరుగారింట్లో వారాలకి కుదిరి మూడో వారం జరుగుతోంది. ప్రకాశానికి ఈ భూమ్మీద నా అన్నవారెవరూ మిగలలేదు. ఒకవేళ దూరపు బంధువులున్నారేమోగాని వాళ్ళెవరూ ప్రకాశాన్ని మావాడు అనేస్థితిలోకి వచ్చేవాళ్ళుకాదు. స్నేహితుడు ఎంత దుర్మార్గుడైన ఒకణ్ణి 'మావాడు' అనుకోగల్డు గాని, బంధువు అట్లాగాదు. ప్రకాశం సంగతైనా అంతే. ఇట్టి పరిస్థితులవల్ల ప్రకాశం వారాలు చేసుకుని, జీతం చందాలు పోగుచేసుకుని చదువుకుంటున్నాడు. ఆ నెల జీతం సరిగా పోగుకాలేదు కాబోలు, ప్రకాశం తెగించి ప్లీడరుగార్ని అడగదల్చుకున్నాడు. సాయంత్రంపూట స్కూల్ నించి సరాసరి ప్లీడరుగారింటికి వెళ్దామనుకున్నాడు. కాని ఆయన ఆవేళప్పుడు ఇంట్లో ఉంటాడా, అనుకుని రాత్రి భోజనానికి పోయినప్పుడే అడుగుదామని నిర్ణయించుకున్నాడు. ఆ వేళ రాత్రి ఆఫీసు రూములో కూర్చుని దీర్ఘాలోచనా తత్పరుడై వుండిన ప్లీడరుగారిని ప్రకాశం ఆకలి గొంతు కదిలించింది.

''పంతులుగారూ!'' అన్నాడు ప్రకాశం. పంతులు గారు పరాకుమాని, ''రా నాయనా! భోంచేశావా? ఇట్లా బల్ల మీద కూర్చో'' అని అనునయించారు. ప్రకాశం కార్యసిద్ధి అయ్యే శుభశకునంగా ఈ మాటల్ని తీసుకుని కూర్చోకుండానే, ''మరేనండి, ఈనెల స్కూలు జీతం...'' అని ఆగాడు గుక్కచాలక. ప్లీడరుగారు కుర్రాడి భావం బోధ పర్చుకుని ''ఎంత?'' అని అడుగుతూనే డ్రాయర్ లాగి పది రూపాయల కాయితం బైటికి తీశారు. ప్రకాశం అదే పదిరూపాయాల నోటు కళ్ళారా చూట్టం మొదలు. '' ఆరున్నరండీ!'' అంటూ డబ్బు అందుకోడానికి వెళ్ళాడు. ప్లీడరుగారు కుర్రాణ్ణి మళ్ళీ ఎందుకోగాని ఎగా దిగా రెండు సార్లు చూసి ''నాయనా! నువ్వెక్కడ ఉంటున్నా వేమిటి?'' అని అడిగారు. ''దీక్షితులుగారింట్లోనండీ!'' అన్నాడు ప్రకాశం ప్లీడరుగారిచ్చిన డబ్బు చినిగిన చొక్కా జేబులో పెట్టుకుంటూ. ప్లీడరుగారికి ఇప్పటికి ఏదో విషయం నిశ్చయానికి వచ్చినట్టుంది. ''ఇట్లా కూర్చో ప్రకాశం! నీకోమాట చెబుతాను వింటావు?'' అని అడిగారు బహుప్రేమ పురస్సర ధ్వనితో. ప్రకాశం నేలమీద పరిచివున్న తివాచీ మీద కూర్చున్నాడు. ప్లీడరుగారు చెయ్యవలసిన ఆలోచనంతా చెయ్యడం అయిపోయింది గాబోలు, తీర్మానమైన కంఠస్వరంతో ''రేపణ్ణించీ నువ్వు మా యింట్లోనే ఉండిపో అక్కడా అక్కడా వారాలతో అవస్థపడ్డ మెందుకు? జీతానికి ఈ బాధ ఎందుకు? నువ్వు ఎంత చదవదల్చుకున్నావో అంతవరకూ నేను చదువు చెప్పిస్తాను. సరేనా?'' అని కుర్రాడి మొహంలోకి చూశారు. ఎలక్ట్రిక్ లైటు కాంతిలో ప్రకాశం మొహం ఆశ్చర్య వివశత్వం చేత రక్తవర్ణం దేలింది. ఇది కలో ఇలో అతనికి బోధపళ్ళేదు. రెండు మూడు నిమిషాల తర్వాత ''సరేనండి!'' అనగల్గాడు. ప్లీడరుగారు కుర్చీనుండి లేచి, ప్రకాశాన్ని భుజంమీద చెయ్యేసి బయటకు తీసుకువస్తూ, ''ఓరిక్షా మాట్లాడుకుని సామానంతా తీసుకువచ్చెయి'' అన్నారు. ప్రకాశం చాలా సిగ్గో, మరేదో తెలీదు - నంగిగా ''జంపకనా, ఇంకోజత బట్టలేనండి అక్కడ ఉన్నది'' అంటూ గబగబా నడిచి వెళ్ళాడు.

ఐదు నెలలు దొర్లిపోయినాయి. ఎండలు, వెన్నెలలు మామూలుగానే ఉన్నాయి. అయితే ప్రకాశరావు జీవితం మాత్రం చాలా ఉన్నత పథాల్లోకి వెళ్ళిపోయింది. పాప్లిను షర్టులూ, గ్లాస్కో పంచలూ, సైకిలూ, ఈ ఔన్నత్యానికి ఉదాహరణలు కాదు. దరిద్రుడి ఆలోచనలుకూడా తక్కువ స్థాయిలో చాలా చిన్న స్కేలులోనే ఉంటాయి. అతని కలలు గూడా గొప్పవాటిని ఊహించవు. ప్రకాశరావుకి అసలు కలలే ఉండేవి కావు. ఐదు నెలల క్రితం 'చినిగిన చొక్కాకన్న కొంచెం మంచి చొక్కా ఉంటే బావుణ్ను - వాళ్ళ పుస్తకాలు వీళ్ళ పుస్తకాలు చదివేకన్న సొంతపుస్తకాలుంటే బావుణ్ను' అన్న ఉద్దేశాలు పోయి ప్రకాశరావు కొంచెం గొప్ప కలలు కన నారంభించాడు. ప్లీడరు గారింట్లో అతనికి సర్వస్వతంత్రాలు లభించినై. ప్లీడరుగారి భార్య రుక్మిణమ్మ చాలా సౌమ్యంగా ఆదరాభిమానాలతో అతన్ని ట్రీట్ చేస్తున్నది. ప్రకాశరావుకి ఆ సంసారంలో సమస్త విషయాలు తెలిసినాయనటానికి వీల్లేదు కాని, కొన్ని సంగతులు బోధపడినై, అతనికి తెలిసిన విషయాలవల్ల అతనిలో కొన్ని ఆశలు ఏర్పడినై. వాటిని ఎక్కువ చేయటానికి అన్నట్టు, పద్మతో పరిచయంకూడా అభివృద్ధి అవుతూన్నది. పద్మ ప్రకాశరావును చాలా అభిమానించింది. అతని లేమికారణంగా. పద్మ, ప్రకాశరావు, అనేక సాయంత్రాలు కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూ ఉండేవారు. ఆ యిద్దరూ మాట్లాడటం రుక్మిణమ్మకు చాలా ఇష్టంగా కనిపించింది.

ప్లీడరుగారుకూడా ఈ పద్ధతిని ప్రోత్సహించుతున్నారేమో అన్నట్లు మౌనం వహించాడు. ప్రపంచ జ్ఞానం పెరుగుతున్నకొద్దీ ఏ వ్యక్తికైనా ఈ సమాజ వాతావరణం బోధ పడకపోదు. ఎవరికైన ఆర్థిక విలువలు పెరిగితేనే ఈ సంఘంలో మర్యాద. వారి వారి బుద్ధికుశలతకు గాని, మంచి చెడ్డలకు గాని, కళానైపుణ్యాలకు గాని, యదార్థంగా ఇవ్వబడే మర్యాదలూ విలువలూ కొద్దిపాటే. చాలాచోట్ల వుండవుగూడాను. ఈ సాంఘికనైజం ప్రకాశరావుకి అస్పష్టంగా బోధపడకపోలేదు. వెనక ఎవ్వరూ పలకరించి ఎరుగని తనను ఇప్పుడు అందరూ గౌరవిస్తున్నారు. అవి తను ధరించిన దుస్తుల్ని మాత్రమే గాదు; తనని గూడానూ. ఇదివరకెప్పుడూ గుర్తింపబడని తన అణకువా మంచితనమూ, ఇప్పుడు గౌరవించబడుతున్నై.

ఇట్లాంటప్పుడు తనస్థితి ఎల్లకాలమూ ఇట్లాగే ఉండాలని అతను భావించడంలో ఆశ్చర్యం లేదు. అయితే ఈ గౌరవస్థిరత్వం తనకెట్లా లభిస్తుంది? ఈ ఆదరణలూ, అభిమానాలు ప్లీడరుగారిలో స్థిరంగా వుంటాయా? ఏమిటో... ఇలా ఆలోచిస్తూ ప్రసాదరావు దృష్టిప్లీడరుగారి అవిటి కూతురి మీద నిలిచింది. ఆమెకి అందం ఉన్నది, చదువూ వున్నది, అయితే కాళ్ళు లేవు... ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళి ఎట్లాగూ కాదు. ఆమెని తనకి.. ఆపైన ప్రకాశరావు ఆలోచించడానికి కూడా సాహసించలేక పోయినాడు. కుంటి దైనా తనబోటి అనాథ కిస్తారా? అని నిరాశపడి తనను తానే తిట్టుకుని ఊరుకున్నాడు. ఎటువంటిస్థితిలో ఉన్నా కొంత కాలం హీనావస్థలో ఉన్నవాడు తప్పక 'ఇన్ఫీరియారిటీఫీల్' అవుతాడుకాబోలు! ప్లీడరుగారు - ప్రకాశరావు యస్. యస్. యల్.సి. ప్యాస్ అయ్యేవరకూ ఏమీ మాట్లాడలేదు. అతని దర్జాకి లోటు రానివ్వలేదు. యస్. యస్. యల్.సి. ప్యాస్ అయి, ఇంటర్‌లో ప్రవేశించేముందు ప్రకాశరావు మామూలుగా విజయరాఘవరావుగారి అనుమతి పొందడానికి వచ్చాడు ఒక చల్లని సాయంత్రం వేళ. ఆ వేళ ప్లీడరుగారు ఎటూ పోకుండా పై అంతస్తులో కూర్చుని రేడియో సంగీతం వింటున్నారు. ప్రకాశరావు రావడం చూసి ఆయన తన పక్క కుర్చీ చూపి కూర్చోబెట్టారు. ప్రకాశరావు ఏదో అడగాలని వచ్చాడని ఊహించుకున్నారు కాబోలు రేడియో వాల్యూం బాగా తగ్గించి, '' ఏం నాయనా! ఏం కావాలి?'' అని మామూలు ఆదర స్వరంలోనే అడిగారు. ప్రకాశరావు కాస్త, ఉపోద్ఘాతం ఇవ్వాలనుకున్నాడు గాని ఎట్లా ఇవ్వాలో తెలీక, '' ఇంటర్ చదువుదామని ఉందండీ!'' అన్నాడు బహు నమ్రతగా

''దానికేం, కానీ!'' అన్నారు ప్లీడరుగారు. ఆయన గొంతులో ఏదో ఒక విషయాన్ని నూతనంగా చెప్పవలసి వచ్చినప్పటి ఆదుర్దా, పెనుగులాట ధ్వనిస్తోంది. ప్రకాశరావు ఆయన మాటకోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు. విజయ రాఘవరావుగారు రేడియో పూర్తిగా ఆపివేసి, ''ప్రకాశం! నీతో ఎన్నాళ్ళనుంచో ఓ విషయం చెబుదామనుకుంటున్నాను'' అని అన్నారు కుర్రాడి మనస్తత్వాన్ని పరిశీలిస్తున్న వారిలా.

ఏం పిడుగు పడనున్నదో! అన్నట్టు మౌనంగా వింటున్నాడు ప్రకాశరావు.

ప్లీడరుగారు ఇదివరకే ఆలోచించుకుని ఉన్నారు. తను ప్రకాశరావుకి కలిగించిన సౌకర్యాల ప్రతిఫలం తను చెప్పబోయ్యేదానికి అతను అంగీకరించి తీర్తాడని అంచనా వేసుకున్నారు. ''నాయనా!

నీకైనా ఎవ్వరూ లేరంటున్నావు. నీబోటివాణ్ణి బాగుచేస్తే కలకాలం జ్ఞాపకం ఉంచుకుంటావు. నన్ను ఒక్క దిగులుమాత్రం రాత్రి, పగలూ వేధిస్తోంది. అమ్మాయి భవిష్యత్తు ఏమిటా అని'' ఆ పైన చెప్పదల్చుకున్న మాటలు గొంతు బొంగురుపోవడం చేత ఆగిపోయినై.

ప్రకాశరావు గుండె దడదడలాడు తున్నది. ఏమిటా చెప్పబొయ్యేమాట? ''చెప్పండి...'' అన్నాడు అది ఏదైనా వినటానికి సిద్ధపడి.

''అమ్మాయికి పెళ్ళి చేస్తేనేగాని, దాని దిగులు నాకు పోదు. ఇటుచూడు, నీకు జీవితాంతం ఏ కష్టాలు లేకుండా చేస్తాను...''

ఆ ధోరణి ప్రకాశరావుకి అర్థమైనట్టు తోచింది. ''సరేనండీ! మీ రింతగా చెప్పాలా... మీరు చేసిన ఉపకారానికి ఇంకా ఎట్లా కృతజ్ఞత తీర్చుకోను?'' అనేశాడు.

ప్లీడరుగారు ''మంచిది నాయనా!'' అని మాత్రం అన్నారు.

3

ప్రకాశరావుకీ, పద్మకీ వివాహం ఏ ఆడంబరాలు లేకుండా శాంతంగా జరిగిపోయింది. ప్లీడరుగారు పద్మ పేర ఒక యిల్లు, పదెకరాల పొలమూ రాశారు. తన పేర రాయమని అడుగుదామని ప్రకాశరావు అనుకొన్నాడు. కాని ఒకరకమైన తక్కువదనం 'ఫీల్' అయ్యేవాడికి అవసరానికి మాటలు పెగలవు. ప్రకాశరావుకి పెళ్ళి తర్వాత ఏదో చింత పట్టుకొని మనస్థిమితం లేకుండా ఉంటున్నది. చదువు మానేశాడనే చెప్పాలి. జరగనన్నాళ్ళూ ఉన్న ఆసక్తి, జరుగుబాటురాగానే పోయింది. అతని చింతకి కారణం భార్య పెళ్ళినాడు వచ్చిన కొద్దిమంది మిత్రులూ, తనవంక జాలిగా చూస్తూ ''అదృష్టవంతుడివిరా!'' అన్నారు. ఈ జాలికి కారణం వాళ్ళకు మల్లె తన భార్యతో తను షికార్లు వెళ్లలేక పోవటమేనా? ... ఇంకా ఆలోచించేవాడేగాని మనస్కరించక వూరుకున్నాడు. ప్లీడరుగారి సలహాతో, పద్మ పేర రాసిన ఇంట్లోనే కాపరం పెట్టాడు. వంటమనిషిని కుదుర్చుకున్నాడు. సాఫీగా జరిగిపోతుంది జీవితం. కాని ప్రకాశరావు ఊహించిన పథాల్లోకి పద్మదగ్గిర అతనికి సుఖాలు లభించలేదు. ప్రకాశరావు దుర్మార్గుడుకాడు. అతను భార్యావ్రతుడు మాత్రం కాలేకపోయినాడు. అతను నెలలో ఇరవైరోజులు ఇంట్లో పడుకోడంలేదు. ఈ సంగతులు స్పష్టంగా తెలిసినా, పద్మ అతన్ని ఏమీ అనలేదు. తనకున్న బలహీనతే దీనికి కారణం కాదు. అసలామెకు పెళ్ళంటేమొదట్నించీ సరిపడలేదు. ప్రకాశరావు మీద ప్రత్యేకించి ఆమె ఏమీ అభిమానం చూపలేకపోయింది కూడాను. ఎవరైనా తనకు భర్త అవుతాడూ అంటే, అతను చాలా స్వార్థంతోనే అట్టిపనికి పూనుకుంటాడు అనేది ఆమె దృఢనిశ్చయం. నిజంకూడా అంతేనేమో! ప్రకాశరావైనా, ఏమీ లేనివాడు గాబట్టే ఈ వివాహానికి అంగీకరించాడు గాని అతని దయార్ద్రహృదయం కరిగి కాదు. ఇంత స్పష్టంగా భర్త స్వార్థపరత్వం ద్యోతకమౌతున్నప్పుడు ఆమె - భర్త ఇంట్లో పడుకోకపోయినా బాధ పడలేదంటే అసహజం ఏమీ

లేదు. ప్రకాశరావు ఆమెని ఎప్పుడూ హేళన చెయ్యలేదు. తన ప్రవర్తనే అన్నిటికీ సమాధానం అన్నట్టు ఊరుకున్నాడతను. అయితే ప్రకాశరావుని ఇప్పుడూ ఒక సమస్య వేధిస్తూనే ఉంది. అది అనాదినుంచీ వేధిస్తున్న సమస్యే. పరస్త్రీ సాంగత్యానికి డబ్బుండాలి. తన పరిజ్ఞానం పెరుగుతున్న కొద్దీ వ్యక్తికి అవసరాలు పెరుగుతాయికదా? ఈ ఆర్థిక చిక్కుల్లో, ప్రతిసారీ భార్యని డబ్బు అడగడం ప్రకాశరావుకి చికాకుగా వుంది. కాని ఏం చెయ్యడం? ఆస్తి కాస్తోకూస్తోవుంటే అది పద్మపేరుతోనే వుంది. ప్రకాశరావు ఇట్లా అవుతాడని ప్లీడరుగారు అనుకోకపోయినా, 'ఎట్లా ఉండబోతుందో' అనే కూతురుపేర రాశాడు ఆస్తి. ప్రకాశరావుకి పరువుగా దొరకగలిగినన్ని ఋణాలు దొరికినై. కాని ఎన్నాళ్ళు? మొత్తం ఏడెనిమిది వందలయ్యేప్పటికి ప్రకాశరావు భార్యని అడగాల్సి వచ్చింది.

''పద్మా! నాకొక ఎనిమిది వందలు కావాలి'' అన్నాడు చాలా ప్రేమ పురస్సరధ్వనిలో.

పద్మ అతనికళ్ళల్లోకి క్షణం చూసి, ''ఎనిమిదివందలా! ఎక్కడ తెమ్మన్నావు నన్ను?'' అంది.

''నేనెట్లా చెప్పను? మీ నాన్ననో, అమ్మనో అడిగి...'' అని మాట ఆపి, భార్య ముఖ వర్చస్సులోని మార్పుకి విభ్రాంతుడైనాడు ప్రకాశరావు. అసహ్యం వ్యక్త పడే ముఖ కవళికలు పెట్టి, పద్మ ''వాళ్ళను అడగను, నా దగ్గర లేదు'' అని ఖచ్చితంగా చెప్పేసింది.

ఎన్నడూ కోపం ఎరుగని ప్రకాశరావుకు కోపంతో వొళ్లు కంపరమెత్తింది. ''నాన్‌సెన్స్! దీనిదగ్గర కూటికి పడి వున్నందువల్లేగా ఇది ఇంత నిక్కచ్చి వెధవ మొహం వేసుకు చెప్పేసింది డబ్బులేదని?

దీనికి ఒక్కటే ప్రతీకారం, ఈ కుంటి ముండను వొదిలెయ్యటమే' కాని తన భవిష్యత్తును గురించిన ఆలోచన తన కనవసరం ఇప్పుడు. ప్రకాశరావు మంచం దిగి ''కుంటిముండా! నీతో కాపురం చేసినందుకు నన్ను బాగా గౌరవించావు, చాలు! నేను ఎక్కడయినా బతగ్గలను. నీకూ, నాకూ ఇంతటితో వొదిలిపోయింది'' అంటూ గడపదాటి నడిచాడు. పద్మ ఏమీ మాట్లాడకుండా ఊరుకుంది. ప్రకాశరావు అనుకున్నట్టు ఆమె అతని పాదాలపై బడలేదు. అప్పుడేకాదు ఆమెజీవితాంతంవరకూ అతనికోసం ఏవిధమయిన బాధా పడనూ లేదు.

(ఈ కథ ఏమిటి ఇట్లా ముగిసీ ముగియన్నట్టున్నది అని ఎవరూ ఆశ్చర్యపడ నక్కర్లేదు. పద్మ ఏమాత్రం తను కుంటిది అని ఇన్ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్సుఫీల్ ఐవున్నా, కథ సుఖాంతమై వుండేది. పద్మని ప్రకాశరావు పాదాలమీద పడెయ్యటం సంభవిస్తే ఈ కథ వ్రాయటం అనవసరం. ఒక్క పద్మ సుఖం కోసం మాత్రమే ప్రకాశరావు ఆమెని పెళ్ళి చేసుకోలేదుకదా? - రచయిత)

('రక్తస్పర్శ' కథల సంపుటి, 1963)